

Historia 7-9 / Maailmansotien aika

Oppituntivinkit Manabuan oppiainevideoon: Holokausti

Holokausti on laaja ja arkaluonteinen aihe, josta monilla oppilailla on hyvä ennakkoymmärrys. Joillekin oppilaille aihe voi olla myös henkilökohtainen, koska heillä voi olla holokaustista eloonjääneitä sukulaisia tai ystäviä. Osa oppilaista voi kohdata aiheen ensimmäistä kertaa oppitunnilla. Opettajan on oltava valmis moniin kysymyksiin ja vahvoihin tunteisiin. Tunteet herättävät usein sitoutumista ja tässä tapauksessa sitä voidaan käyttää positiivisesti oppituntiin tai useampaankin. Älä pelkää oppilaiden tunteita, joita he voivat ilmaista eri tavoin. Valmistaudu siihen että oppilaat tarvitsevat aikaa aiheen käsittelyyn ja siitä keskusteluun. Älä anna heille oikeaa tai väärää, mutta ole tietoisesti mukana keskustelussa. Oppilaat voivat yrittää vähätellä holokaustin merkitystä. Keskustelkaa lempeästi ja asiallisesti miksi he uskovat tai ajattelevat niin.

Holokaustista kertova Manabua-video on tarkoitettu ensimmäiseksi johdatukseksi aiheeseen. Alla muutamia vinkkejä miten voit hyödyntää videota ja käsitteitä oppitunnilla ja sen jälkeen.

Oppilaiden tulee syventyä aiheeseen myös opetusmateriaalin ja/tai muiden lähteiden avulla. Älä odota että ehditte käydä kaikki asiat läpi yhdellä oppitunnilla!

1. Ennen kuin katsotte videon: Luo ennakkokuva aiheesta käsitesanaston avulla

- Mitä video käsittelee oppilaiden mielestä?
- Tunnistavatko he käsitteitä, ovatko kuulleet niitä aiemmin?
- Törmäävätkö he epämiellyttäviin käsitteisiin? Millaisia tunteita ne herättävät?

2. Katso video

- Katso video yhdessä luokan kanssa tai anna oppilaiden itsekseen katsoa ja kuunnella kuulokkeilla.
- Oppilaat, jotka puhuvat muuta kieltä kuin suomea äidinkielenään, voivat kuunnella ja/tai lukea tekstitykset kielenvaihtajan avulla eri kielillä.

3. Toista asiat käsitesanastoa avuksi käyttäen

Ehdotus:

- Kirjoita käsitteet taululle ja harjoitelkaa niiden merkitystä yhdessä.
- Pyydä oppilaita harjoittelemaan käsitteiden selittämistä omin sanoin.
- Pyydä oppilaita kyselemään käsitteiden merkitystä toisiltaan vuorotellen.

4. Tietovisa

Pyydä oppilaita vastaamaan videon tietovisaan pareittain tai jokainen itsekseen.

5. Syventyminen aiheeseen

Anna oppilaille jokin aikaikkuna, jonka aikana he syventyvät itsekseen aiheeseen omassa opetusmateriaalissaan. Lisää materiaalia löytyy esimerkiksi [Opetushallituksen sivuilta](#).

6. Keskustelukysymykset itseopiskelun jälkeen

Pyydä oppilaita keskustelemaan seuraavista aiheista pienemmissä ryhmissä. Valitkaa yksi tai useampi riippuen siitä, mihin aiheisiin haluatte syventyä:

Todistajat

a) Monet holokaustista selvinneet ovat kertoneet kokemuksistaan levittääkseen tietoa viharikoksista ja estääkseen saman toistumisen. Mutta pian todistajalausunnot ovat vaienneet, koska nuorimmat selviytyneet ovat nykyään noin 85-90-vuotiaita. Miten holokaustin muistoa voidaan pitää yllä, kun sen viimeiset todistajat eivät enää ole elossa? Miten näette että voisimme vastustaa yhteiskunnassa sellaisia tahoja, joiden mielestä holokaustia ei ole tapahtunut?

Ryhmäpaine

b) Monet heistä, jotka osallistuivat juutalaisten vainoamiseen tai tappamiseen, tekivät niin, koska he eivät uskaltaneet vastustaa suurempaa joukkoa, ei siksi, että he vihasivat juutalaisia. Siitä ei ole olemassa todisteita, että ihmisiä olisi rangaistu, jos kieltäytyi suorittamasta juutalaisten tappamista tai vainoamista. Ryhmäpaineeksi kutsutaan tilannetta kun tehdään jotain vastoin omaa tahtoa sen tähden, ettei uskalleta vastustaa muita. Tuleeko mieleenne muita sellaisia tilanteita, joissa ryhmäpaine on ollut syynä jollekin asialle tai tapahtumalle, jossa on toimittu vastoin omaa tahtoa? Mitä sellaisessa tilanteessa voisi tehdä estääkseen tapahtuman?

Kansalaisrohkeus

c) Mitä sana kansalaisrohkeus tarkoittaa? Mitä esimerkkejä siitä on Manabuan videossa?

d) On monia syitä, miksi natsit pystyivät toteuttamaan holokaustin. Yksi tärkeä syy oli se, että monet tiesivät kansanmurhan olevan käynnissä, mutta eivät puhuneet siitä mitään. Kansanmurhaa tapahtuu edelleen enemmistön hiljaisuuden vuoksi. Mutta on olemassa työkalu - sananvapaus, jota meidän on käytettävä, jotta viharikoksia ja vainoa ei tapahtuisi. Miten toimit, kun kuulet jonkun puhuvan pahaa muista kansanryhmistä?

e) Vaikka monet eivät puhuneet, oli myös monia ihmisiä, jotka auttoivat juutalaisia. Raoul Wallenberg oli yksi heistä, mutta jopa vähemmän tunnetut ihmiset auttoivat juutalaisia, aivan kuten Manabuan videossa puhutaan. Monesti kyse oli uhrauksesta ja siitä, että vaikka ihmiset pelkäsivät joutuvansa vaikeuksiin, tekisivät he oikein. Mitä voisit uhrata auttaaksesi toista ihmistä hätätilanteessa? Mitä et olisi valmis uhraamaan?

Muut kansanmurhat

f) Holokausti on ainoa tapahtuma historiassa, jossa on tapettu niin paljon ihmisiä oman alkuperän vuoksi. Sen sijaan historiassa, myös nykyaikana, on tapahtunut muita kansanmurhia. Tietävätkö oppilaat muita kansanmurhia? Keitä ihmisiä/ ihmisryhmiä näissä kansanmurhissa on kuollut? Onko kukaan voinut tai voisiko kukaan estää sellaisia tapahtumasta?

Käykää läpi oppilaiden valitsemat aiheet ja anna kunkin ryhmän esittää luokalle omat ajatuksensa aiheista.

7. Arviointi

Päätä oppitunti keskusteluun koko luokan kanssa tai pienemmissä ryhmissä:

- Mitkä ovat oppitunnin tärkeimmät käsitteet, jotka meidän on osattava ymmärtääksemme, mistä tässä oppitunnissa on kyse? Kirjoita käsitteet taululle.
- Mitä olette oppineet tänään? Oliko jotain asioita, joita oli vaikea ymmärtää?